

# BISERICA și ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

## PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:  
Pe un an 10 cor. — pe  $\frac{1}{2}$  an 5 cor.  
Pentru România și străinătate:  
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

## PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin  
cam 150 cuvinte 6 cor. : până la 200 cuvinte  
8 cor. : și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la  
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

## Arta și adevărul.

Discursul președ. *Iosif Vulcan* la deschiderea adunării generale din Bistrița a Societății pentru crearea unui fond de teatru român, în 7 Septembrie n. 190.

*Domnilor și Doamnelor!*

Dacă studiam artel, vedem că ele toate au același scop, d'a reproduce vieța. Reproducerea reușește cu atât mai perfect, cu cât ea ne prezintă mai fidel aparența realității. Stăruința principală a artelor trebuie să fie dar' observarea și copiarea cât mai adevărată a evoluțiunilor vieții; prin urmare sufletul conducător al tuturor artelor este adevărul.

Constatând aceasta, din capul locului putem să enunțăm, că numai acel product al minții omenesci este o operă de artă, capabilă a impresiona generațiunea actuală și a susține critica posterității, care reprezintă adevărul.

Minciuna, pe ori-ce teren, trăește și se resface o zi două, apoi, dată de gol, se risipește și dispare în mijlocul hohotelor; astfel și obiectele de artă înțotonate și sulemenite atrag câțva timp atențiunea lumii curioase, apoi studiate mai înadins, lipsa de fond real ese la iveală și admirația trece în dispreț.

Intocmai cum toate instituțiile mari omenesci își au legile lor fundamentale și organice, pe cari toți oamenii trebuie să le păzească, — astfel și artel, expresiunea cea mai sublimă a geniului omenesc, se întemeiază pe anumite legi, dela cari artistul nu se poate abate nici-odată, la cari trebuie să țină neclintit. Aceste legi au drept temelie a lor adevărul.

Adevărul! Eată condensat într'un cuvânt întregul codice al legilor artel.

Acest singur cuvânt ajunge, pentru-ca artistul să știe care e datoria sa, în ce direcțiune are să plece și cum trebuie să muncească.

Cuvântul acesta cuprinde o indicațiune lămurită, un program bine stabilit, un plan de muncă precis codificat.

Cuvântul acesta e soarele care îi luminează calea, pământul care îl hrănește și aerul care îl împresoară dumnezeieștile momente de inspirațiune.

Arta este o schintee a divinității vecinic adevărate. Ea are menirea d'a aprinde aici pe pământ focul sacru al sentimentului divin care înalță pe om și-i deschide orizonturi mari, largi, unde, lipsit de micile griji, uită par'că ce este, se desfătează în univers, admiră frumsețile naturii și creațiunile minții omenesci, se bucură de atâtea minuni necunoscute și se simte fericit că trăiește.

Menirea artei e minunată. Ea are darul d'a vârsa lumină, d'a răspândi cultură d'a oferi plăceri intelectuale; d'a ne face să cunoaștem mai bine frumosul, să desprețuim uritul; să admirăm ce-i bun și să ne ferim de ce-i rău, să ne închinăm moralei și să ne îngrozim de păcat.

De aceea își îndeplinește misiunea prin diverse forme. Ea instruiază și desvătă, clădește și distruge, laudă și dojenește, recompensează și pedepsește, învie și omoară, totdeauna servind acelaș scop moral, totdeauna susținând adevărul.

Artistul, reprezentantul artei, este apostolul propagator al adevărului. Gura, lira, penelul, dalta, mintea și inima, creerul care plămădește și mâna care îndeplinește, au să stea vecinic în serviciul adevărului. El nu poate să mintă nici odată, prezintă drept adevăruri niște născociri deșchiate, căci în momentul în care publicul le-ar recunoaște, ar ride de el și l'ar doborî de pe pedestalul de artist.

Poetul, care vrea să fie bardul națiunii sale, nu poate să cânte decât ceea-ce frământă cuge-

tarea poporului său, căci dacă lira lui ar întona niște sentimente străine sângelui din care se trage, n'ar mai reprezenta sufletul aceluia și neamul său l'ar huidui ca pe un simbriaș plătit.

Autorul dramatic, care și-ar permite a călca în picioare psihologia și ne-ar aduce pe scenă caractere nenaturale și ciocniri dramatice imposibile, — ar produce o lucrare fără valoare.

Romancierul care ne-ar înjgheba un subiect în lipsa de cunoștință a istoriei sau a vieții sociale moderne, care ne-ar înflora în saloane conversația obicinuită în popor: n'ar stărni decât râsul nostru.

Pictorul care ne-ar pofti să-i admirăm tabloul a cărui concepțiune e forțată, la care a abusat de colori sau care n'are aer: de sigur și-ar atrage condamnarea tuturora.

Sculptorul care din blocul de piatră ne-ar ciopli niște figuri și grupe certate cu anatomia, n'ar fi decât un cârpaci.

Oratorul, care la tribună, pe catedră și în amvon, vestind evanghelia dreptății și a luminii, ar vrea să îmbete ascultătorii numai cu niște frase sforăitoare și fără miez, n'ar avea decât niște succese vremelnice, după cari lumea demeticită l'ar desprețui.

Artistul dramatic, care ar îngână cuvintele în loc să vorbească și el ca lumea, care ar declamă unde nu are decât să converseze, care ar bâlbâi ca papagalul unde ar trebui să fie plin de simțire, care ar strigă neconținut: ar provoca fluerături.

Adevărul e sufletul artistului. Fără aceasta el nu poate să trăiască. Fără acesta el nu mai este artist.

Numai acela se poate numi artist, care e capabil a ne face impresiunea să-l credem. Și nu credem decât pe acela care ne convinge că presintă adevărul.

Numai acela ne cuprinde inima și mintea; numai acela ne imprimă felul său de cugetare; numai lui ne închinăm cu devoțiune; numai el poate să ne domnească sufletul; numai el este artistul nostru.

Căci el filcuiește ceea-ce și noi simțim, plânge ceea-ce ne doare și cântă ceea-ce ne înveselește, — cugetarea, inima, lumea lui — este și a noastră.

Numai ce-i al nostru ne interesează, numai bucuriile și durerile noastre le simțim, numai aceia sunt artiștii nostri cari au darul și curagiul a le interpreta, căci numai ei spun adevăruri.

În toate timpurile, cultul căruia s'au închinat fruntașii artei, a fost adevărul, căci au știut că acesta este o putere dumnezeiască, singura care poate să le imprime vecinicia.

Au urmat veacuri după veacuri și s'au produs nenumărate opere de artă, dar din toate nu s'au conservat posterității decât acele cari au fost inspirate de adevăr, căci numai ele au viețuită vecinică.

Eată pentru-ce tragediile elene și după mii de ani mai stau încă și astăzi în picioare: pentru-ce creațiunile marelui Shakespeare au să trăiască pentru tot-deauna.

\*

Adevărul însă n'a fost același în toate timpurile și la toate popoarele. A trecut și el prin mari schimbări. Ceea-ce odată s'a considerat, drept dogmă vecinică, mai târziu s'a detronat și în locu-i s'a înălțat alt principiu, alt adevăr, care la rândul său earăși a fost distrus, spre a face loc noului curent, noului adevăr.

Ast-fel s'au perëndat diferitele școli artistice, cari au produs o mulțime de opere de artă, geniale și subrede, admirabile și ridicole, grandioase și schilode, însă toate menite a dărâma nimbul celor de mai nainte și d'a stabili nouă reguli de arte, d'a introduce nouă principii de adevăr.

Classicismul începuse a strânge puterea de creare a artistului. Geniul încătușat reclamă libertate mai mare fantasiei sale, să-și poată dezvoltă mai deplin talentul ca să poată exprima mai perfect ceea-ce simte, ca să poată reprezenta mai fidel adevărul.

S'a zis că restricțiunea clasică, punând stavilă talentului, e păguitoare pentru progresul artistic, deci trebuie înlăturată.

Și s'a format o direcțiune nouă, care și-a dat numele de Renaissance, inspirându-se de natură și deschizând poarta limbilor moderne.

Trei secole a domnit școala nouă, afirmându-se îndeosebi în pictură și în poezie. Apoi s'a ivit părerea că nici vederile ei nu îndeplinesc misiunea artei, că nici principiile ei nu presintă destul de fidel adevărul.

Și s'au afixat alte vorbe conducătoare. S'a zis că menirea adevărată a artei este d'a presinta viața într'un colorit idealist. Și s'a arborat steagul romantismului.

Acesta și-a adunat mulți aderenți căci eleganța, fineța, tonul ales, manierile distinse au fermecat lumea. A și domnit multe veacuri în toate artele. Dar în serviciul idealismului, el se depărta din ce în ce mai mult de realitate și prin esagerările sale desfigură adevărul. Aceasta a produs o reacțiune, care trezită din beția romantismului enervat strigă să se deschidă ușa salonului parfumat, să intre aer curat să vadă oameni veritabili nu păpușe, viață reală — nu închipuită, să peară minciuna și să se restabilească adevărul.

Și numaidecât s'a proclamat naturalismul, care vestia triumfător pretutindeni că viața trebuie reprodușă întocmai cum este, căci ori-ce omisiune ar fi o falsificare a adevărului.

Stăruința d'a executa acest principiu, a avut însă drept urmare o estravanță, care numai ținea cont de bunul gust, de cuviință, de morală, de marginile până unde poate să străbată arta. Dorind să fie cât mai reali și originali, adepții acestei școale căutau în adins să presinte partea cea mai urită a vieții și se întreceau intru a scoate la lumină numai murdăriile ei. Acest esces a compromis școala. Bunul simț al publicului s'a disgustat. Astăzi ne aflăm în ajunul d'a ne reîntoarce la vechiul adevăr, care se ferește de ori-ce exagerare și care susține că menirea artei este d'a respândi gustul adevăratului frumos.

\*

Noi Români, cari nu ne-am putut da partea de conlucrare la aceste evoluțiuni ale culturai omenești, n'avem nici să îndurăm pierderi nici să notăm câștiguri. Ne aflăm însă în favorabila situație, că din pățaniile altora putem să ne scoatem concluziunile. Aceste ne învață de ce să ne ferim și ce să urmărim; aceste ne arată cum să tragem prima brazdă în ogorul înțeleșnit al artelor, ca munca să ne fie rodnică și ca roadele muncii să rămână trainice.

Lumina minții e adevărul, zice vorba vechi. Adevărul are să ne fie facla conducătoare în întunerecul ce voim să străbatem. Lumina lui ne va desluși calea cea bună, calea valorii reale.

Adevărul e izvorul puterii de viață, focul care ne aprinde curajul, scutul care ne apără lucrarea, farmecul care atrage aprecierea obștei și cuvântul care ne deșteaptă conștiința mândriei.

Priviți cât de senin se presintă în lume omul inspirat de adevăr! Fața lui e radioasă, ținuta-i demnă. El nu șovăe, căci are fixată credința sa; nu se încurcă, căci nu se teme de nimeni. Cu fruntea ridicată, el stă neclintit; atacuri nu-l doboară, ură nu-l striviște, invidie nu-l nimește. El privește toate nepăsător, sigur de învingere.

Cât de fericit este un astfel de om! Viața lui se strecoară în liniște, gânduri posomorite nu-i încreșesc fruntea, griji supărătoare nu-i tulbură seninul cugetării, mulțumirea siguranței îl face vesel. Sărac, el se simte bogat; mic, îi pare-că este mare; slab, se crede puternic.

Starea aceasta sufletească se oglindează prin entusiastele versuri ale profundului nostru Eminescu:

Sunt numai mândru, mândru că pot fi,  
Așa cum alții nu-'s. Ei slabi, eu tare;  
Ei mint — eu adevărul spun,  
Căci nu mă tem de ale lui urmări.

E mândru poetul și se crede mai tare decât alții, căci aceia n'au curajul a spune adevărul și mint, dar' el îl poate mărturisii, căci nu se teme de urmări.

A spune adevărul, este dar' o virtute, o tărie, un titlu de mândrie, — căci numai acela cutează să-l profeseze, care are un caracter nepătat, care nu se teme de nimic.

Cel ce nu spune adevărul este un om slab, lipsit de propria voință, de compătimit. El sau voiește a seduce pe alții sau nu cutează a fi sincer, căci are la activul său păcate cari îl opresc.

Omul cinstit nu minte. În familie și în viața publică, el mărturisește vecinic adevărul. Nimic nu-l abate: nici glorie nici bani, nici persecuțiune.

Nu mai acele familii sunt fericite, numai acele popoare au viitor. În fruntea cărora stau bărbați pătrunși de adevăr, căci aceștia sunt oameni cu caracter curat, cari cultivând adevărul, sădesc în neamul lor o putere morală și reală, puterea cea mai tare.

Să ne închinăm și noi acestei mari puteri! Să arborăm pe toate terenele activității noastre steagul adevărului. Și sub steagul acesta să enunțăm drept credința al nostru, că numai acela este om de valoare, care propagă adevărul; numai un astfel de om poate fi un respectabil cap de familie, un vrednic luptător al cauzelor publice, un valoros om de știință și un bun artist.

Dacă pe toate terenele vieții noastre numai acela poate fi om meritos, care servește adevărul, — cu atât mai vârtos avem să pretindem postulatul acesta dela cei ce vreau să treacă drept reprezentați ai noștri în arte, căci au să ne reproducă sufletul, cugetarea și tot ce avem mai intim.

Să ridice dar' în inimile lor altar adevărului toți aceia cari simt în creeri lor arzând focul sacru al creării artistice. Adevărul să le fie farul. Să nu vază, să nu auză, să nu simtă, să nu tâlcuiască decât ce-i adevărat. Numai acesta e vrednic de ei, numai acesta are dreptul să-și reclame loc în lumea artelor.

Dacă activitatea noastră artistică va produce numai un grăunte de adevăr, lumea ne va observa și are să stea de vorbă cu noi, ca să ne putem afirma.

Stabilirea adevărului însă trebuie să se facă cu multă băgare de seamă, căci nu toate ce par adevărate sunt aceleași în realitate; multe n'au decât aparința amăgitoare, altele au criteriul adevărului, le lipsește însă valoarea morală.

Artistul are să fie condus de un sentiment estetic, care să-l determine fantasia, arătându-i ce poate și ce nu poate să reproducă. El are să examineze toate cu deamănuntul, să le supună unei critice riguroase și să nu ne dea decât rodul acestui studiu. Nu numai are dreptul acesta, dar' i-se și impune. Intocmai cum în viață nu toți oamenii pot să fie primiți în o bună societate și nu toate faptele se reproduc în publicitate, căci bunul simț s'ar revolta: astfel și pe terenul artelor numai aceea se poate reprezenta, ce bunul gust aprobă.

Arta, ca răspânditoareă bunului gust nu se poate coborî în noroiu, — ci are să ridice la sine pe toți cei ce vin sub steagurile sale. Ridicarea eternului frumos a cărui temelie este — adevărul.

## Din trecutul institutului nostru pedagogic.\*)

Moisă Nicoară.

După înființarea preparandiei românești (1813) și după-ce (1822) s'a deschis și institutul teologic gr. or. rom., în inteligența română din părțile aradane și bănățene s'a produs o puternică mișcare pentru despărțirea ierarhică de Sârbi. În fruntea acestei mișcări s'a pus M. Nicoară, profesorii dela preparandie (în deosebi *Țichindeal și Iorgovici*) și alți bărbați inteligenți. De oare-ce acțiunea pornită de M. Nicoară e de mare importanță și din punctul de vedere al școlii cu limbă națională, și de-oare-ce tocmai el a fost cel mai valoros dintre toți tovarășii de luptă ai lui *Țichindeal*, merită, ca și istoria pedagogiei române să-'i aducă tributul recunoștinței. N. s'a născut la 17 Ian. 1784 în Giula (com. Bichiș), din părinți nobili. A studiat la Oradea-Mare, Timișoara, Pesta și Pojon, unde la 1808 a terminat cursul juridic. Servind timp scurt la tribunalul din Bichiș, la 10 Iulie 1809 fû ales locotenent în oastea voluntarilor contra Francezilor. Acești voluntari în frunte cu N. într'atâta s'au distins prin vitejia lor în luptele contra lui *Napoleon I.*, încât *Francisc I.*, drept recunoștință față de poporația română din aceste ținuturi, i-a acordat dreptul de a deschide o preparandie. După războiul cu Francezii, N. a făcut o călătorie lungă prin străinătate, știind limba română, maghiară, latină, germană și franceză. Întorcându-se din această călătorie, însuflețit de instituțiile liberale ale țerilor culte din occidentul Europei N. a început să lucreze din toate puterile pentru binele națiunii sale. Se zice, că împăratul *Francisc I.*, cu-

noscând calitățile lui N., l-a angajat de percepător (instructor) pe lângă fiii sei *Ferdinand* (împărat *Ferd. V.*, de mai târziu) și *Francisc Carol*. Fiind împăratul foarte mulțumit cu progresele în studii ale fiilor sei, i-a acordat lui N., permisiunea de a cerceta bibliotecile și arhivele istorice împărătești, de unde să poată căuta și aduna documente relative la originea, la drepturile politice și bisericești ale națiunii române. La 1814 N., a luat parte în mișcările pentru *dobândirea unui episcop român la Arad*, petrecând aproape 2 ani la Viena în această cauză, ca deputat al clerului și poporului român din diecesa Aradului. Însă Sârbi cu mare trecere la locurile decizătoare, nu numai au zădărnicit reușita stăruințelor lui N., și ale soșilor sei, ci la 19 Sept. 1819 l-au declarat de nebun chiar. Apoi l-au aruncat în temnița din Arad și mai târziu în cea din Giula, unde N., a îndurat timp de 2 ani cele mai grele suferințe. Eșind din închisoare, cu inima frântă, văzând, că și ai sei l-au amăgit și că în lupta disperată nu poate răsbî, la 1825 și-a părăsit patria și a trecut în România. Tradiția a păstrat din timpul acela o poezie atribuită lui N., Eată câteva strofe din ea:

Am avut eu mai nainte,  
Ca și niște flori,  
Care mă iubiau ferbinte,  
Frați, părinți, surori.

Că amar zilelor mele,  
În tot clerul nost,  
Înșelăciuni numai grele,  
Credințe n'au fost.

Fui de frunte în a mele  
Fapte și cuvinte;  
În a mele căicele,  
Slobod mai nainte.

Până-ce eram văzut,  
Cinstea-mi tot creștea;  
Hula, dacă am căzut,  
Nu se mai oprea.

Acum triste turturele  
Pe căile mele  
Umbă numai singurele;  
Eu, oprit de ele.

Că am fost tot cu credință  
*Neamului*, cu lanțuri  
De fer sufăr în temniță  
Groaznice necazuri.

Deputat Românilor.  
Cândva eu am fost;  
Să arăt nebunilor:  
Ce rău le-am făcut,

Câți sunt, toți se veseleşe.  
Eu vre-o zi de vară  
Nu mai am, numai jeleşe,  
În această țeară.

Să știe mișelătatea  
Lor și Împăratu,  
Că pe mine nici un frate  
Nu m'a apăratu.

Doamne, din această țară,  
Rogu-te, m'auzi,  
Și mă scoate din ocară,  
Dă-mi un călăuz.

Să mă treacă de părinți  
Peste mări departe,  
Peste munți înfloriți,  
Ca pe Bonaparte!

În România N. a ocupat diferite funcțiuni, (profesor, director de școale). Apoi s'a retras la București, unde a murit la 1 Oct. 1862. D-zeu i a permis să vază triumful ideilor, pentru care a luptat, căci la 1829 Românii din părțile Arad-Banat, au căpătat primul episcop român (Nestor

\*) După Dr. P. Pipos: Aadaș la istoria pedagogiei. (Date din istoria școlilor române) Arad. 1903.

*Ivanović*), ear' la 1835 pe al doilea (Gerasim *Raf*), scl. Memoria lui N. va trăi vecinic în poporul român.

### Culegerea și păstrarea poamelor.

Deși anul acesta avem puține poame, totuși cele rămase va trebui să le culegem cu atât mai mare îngrijire, cu cât ele sunt în anul acesta mai căutate și prin urmare mai scumpe. Dăm aci câteva sfaturi în această privință, care am dori să fie urmate de cultivatorii de pomi în interesul lor chiar.

Poamele ce sunt destinate pentru a le păstra mai mult timp se vor culege totdeauna cu mână, pe timp uscat, dimineața, după-ce s'a dus roua de pe ele.

Unele fructe ca: persecile, merele și perele de vară, se moaie dacă le lăsăm să se coacă pe pom, se vor culege dar' mai de vreme spre a-și completa coacerea la locul de păstrare.

Perele de toamnă și de iarnă se vor culege când coaja lor e verde-galbenă la coadă.

Culegerea să se facă în mai multe rinduri, în coșuri cu paie pe fund.

Condițiunile de păstrare sunt: locul de păstrare să nu fie prea cald, nici prea umed și lumină să pătrundă foarte puțină, aerul să nu se schimbe.

O cameră rece așezată spre mează-noapte, între alte două camere și neavând ferestri decât într'o parte, provăzute cu obloane, este foarte nimerită pentru a păstra fructe.

Deasemenea o pivniță sănătoasă e bună pentru păstrarea fructelor, dar trebuiesc puse în ea aproape coapte, altfel rămân cu gust rău. Fructele nu se șterg și nu trebuie să se poarte mult prin mâni; se așază pe polițe cu coada în sus, fără să se atingă între ele pe fân sau pe mușchiu uscat. Se vor căuta cât de des și se vor înlătura cele stricate.

### Avis.

Se aduce la cunoștință P. T. public, că toate restanțele mai vechi inclusive 1900 și de aci înainte se solvesc la cassa consistorială, dar' abonamentul restant din 1901, precum și cel curent, al foaiei »Biserica și Școala«, mai departe prețul calendarelor de pe anul 1902, să nu se trimită mai mult **cassei consistoriale**, ci la adresa: **Administrațiunea tipografiei diecesane, în Arad.**

Totodată rugăm și pe această cale pe toți P. T. restanțieri ai tipografiei diecesane, cărora li-s'au trimis din partea **administrațiunei** tipografiei provocări de plătire, să achite suma cu care dătoresc, ca să nu fim siliți a păși cu alte mijloace de încasare.

În fine avisăm, că la administrațiunea tipografiei se pot căpeta acum și tipăriturile: **cvitante, contra-cvitanție și cvite oficioase**, fiecare esemplar, cu 2 fil.

### Administrațiunea tipografiei diecesane.

2-3

## CRONICA.

† **Paul Pap.** Cu adâncă durere dăm loc următorului necrolog care anunță încetarea din viață a unuia din cei mai distinși bărbați ai bisericii și neamului nostru:

Subscrișii, sdrobiți de durere, în numele lor și a tuturor consângenilor anunță moartea neuitatului soț, tată, respective frate și cumnat *Paul Pap de Belkenpojána*, avocat, protofisc comitatens on., asesor consistorial, deputat sinodal și congresual, membru tondator al Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român etc. etc.

Întemplată repentin în 7 Septevre n. 1902 la orele 11 din noapte în etate de 51 ani resp. în anul al 26-lea al fericitei sale căsătorii.

Astrucarea osemintelor scumpului mort s'a făcut în 9 Sept. n. 1902 la 5 ore p. m. după ritul bisericii rom. ortodoxe în cimitirul rom. ort. din loc.

Beiuș, la 8 Septevre n. 1902

*Să-i fie somnul lin și memoria binecuvântată!*

Ved. Paul Pap nasc. Gizela Erdélyi ca soție.

Dr. Ioan Pap, Gizela Pap, Amalia Pap și Nina Pap ca fii și fiice. Maria Pap măr. Novac ca soră. Ștefan Novac, Ioan Erdélyi jun., Vasilie Erdélyi și Etelca Erdélyi ca cumnați respective cumnată și familiile lor.

\* **Bibliografie.** A apărut în ediția II. excelen-tul manual didactic: *Istoria pedagogiei* pentru preparandii (școale normale), de *Dr. Petru Pipoș*, profesor. Arad, 1903. Prețul 4 cor.

Pe lângă voluminoasa lucrare de 304 pag. care a fost încă la prima ediție bine primită și apreciată de cercurile competente atât din țeara noastră cât și din România, - ediția presentă conține și un adaus, în care se face o scurtă privire asupra desvoltării școalei la neamul nostru, în toate țările surori.

Dăm la alt loc un escept, pe cât de interesant și de instructiv tot atât de înălțător ca exemplu de luptă, suferință și isbândă, pentru luminarea și înălțarea neamului nostru.

\* **Iisus Cristos în cuvintele sfintei scripturi.** Di Dr. Petru Barbu, profesor în Caransebeș, a publicat sub titlul acesta în editură proprie, un volum, care conține în ordine cronologică momentele de frunte din viața lui Iisus. Motivul care a îndemnat pe autor să compună lucrarea aceasta, precum ne spune în prefață, este cauza că sfânta scriptură în biserica gr.-or. română a devenit foarte rară și scumpă și chiar în sfânta scriptură momentele vieții lui Iisus sunt înșirate în mod fragmentar, la singuratici evan-

gheliști, necomplet și necronologic, încât mulțimea nici cu sfânta scriptură în mână nu-și poate forma o idee clară despre viața lui Iisus. Prețul 2 cor. 50 fil.

### Licitațiune minuendă.

Pentru reparația internă și esternă precum și pictarea bisericii gr.-ort. rom. din *Almaș* (prot. Bute-nilor) și văpsirea turnului și a acoperișului ei, în înțelesul concluserilor corporațiilor parohiale, și pe baza preliminarilor de spese aprobate de Ven. Consistor diocesan în nexul dispozițiilor de sub Nr. 3099/1902, cu prețul de exclamare 3072 cor. se publică licitație minuendă pe ziua de 8/21 Sept. a. c. orele 2 d. a. în localitatea școlii din *Almaș*.

Condițiunile de licitație precum și preliminarile de spese și până la licitație se pot vedea la *subscrisul* oficiu parochial. 3—3

*Almaș*, la 11/24 Aug. 1902.

*Cornel Lazar*,  
paroch.

### Concurs.

Conform ordinului Ven. Consistor aradan de d-tul 9/22 Iulie a. c. Nr. 3577/902 se escrie concurs pentru parochia de clasa I, din comuna **Cicir**, ppresbiteratul Arad, devenită vacantă prin încetarea din viață a parochului Ioan Bozgan, cu termen de **30 zile**, de la prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și școala“.

Emolumentele sunt următoarele:

1) Una sesiune pământ estravilan cu competența de pășune, în total 50 jugere catastrale. 2) Un intravilan parochial de 1600 st. □. 3) Stolele și birul usuat de 130 numere de case, ear' dela jeleri în răscumpărarea birului câte 1 coroană în bani. În lipsa de recurenți cvalificați pentru parochii de clasa primă, se vor admite și recurenți cu cvalificație de clasa a II-a.

Recurenții sunt poftiți a-și înainta recursele lor instruite în conformitate cu §. 15 litera a), din regulamentul pentru parochii P. On. domn Vasile Beleş ppresbiter în Arad, adresate comitetului parochial, și pe lângă stricta observare a dispozițiilor §-lui 18 din Reg. pentru parochii a se presenta în sf-ta biserică din *Cicir*, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și omiletică. 1—3

*Cicir*, din ședința extraordinară a comitetului parochial, ținută la 19/31 August 1902.

*Fabriciu Manuila*,  
președinte.

*Aureliu Dragan*,  
notiar com. par.

În conțelegere cu mine: VASILIE BELEȘ ppresbiter.

—□—

Pentru îndeplinirea parochiei vacante din comuna **Ohaba-sârbească**, protopresbiteratul Lipovei. se escrie concurs cu termen de **30 de zile**, dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1). Una sesiune pământ, parte arător, parte fânaț; 2) Casa parochială cu apartamentele ei și grădina de 800 stângini □; 3). Birul și stolele usuate; 4). Înțregirea dela stat, după cvalificațiunea alegândului preot.

Recurenții sunt avisați, ca recursele lor, instruite cu documentele de cvalificaciune, pentru parochii de cl. III, conform Regulamentului — adresate comitetului parochial din *Ohaba-sârbească*, să le subștearnă subscrisului protopop tractual Voicu Hamsea în *Lipova* (*Lippa*) până la terminul susindicat, precum și în sensul §. 18, din Regulament, să se presinte în sf-ta biserică din *Ohaba-sârbească*, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

*Ohaba-sârbească*, la 11/24 Aug. 1902.

1—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, ppresbiter.

—□—

Se escrie concurs pentru stațiunile vacante învătătorești din tractul Peșteșului.

1. **Bucea**, cu salar 400 cor., repartițiali 120 cor., la cei cvalificați ajutor dela stat 80 cor., pentru lemne și cvartir cu 1/2 juger grădină, ziua alegerii: **14/27 Sept.**

2. **Botean**, cu salar 600 cor. cvartir cu grădină, lemnele trebuincioase, terminul alegerii e **22 Septevmre** (5 Octomvre) a. c.

Cei ce doresc a ocupa vre-una dintre aceste stațiuni sunt poftiți a-și trimite recursele cu documentele necesare subscrisului, în *Lugoșul-superior* p. u. *Elesd*, și să se prezenteze la sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

1—3

Comitetele parochiale.

În conțelegere cu mine: TEODOR FILIP, ppresbiter.

—□—

Nr. 3552/1902.

Prin aceasta se publică concurs pentru stipendii din fundațiunea **Teodor Papp** pe anul școlar 1902/3 și anume: a) pentru școale elementare, de câte 100 cor.; b) pentru gimnasiu inferior și școale adecvate 240 cor.; c) pentru gimnasiu superior 300 cor.; d) pentru școale de industrie și comerț 360 cor.; e) pentru academiile sau universitate 500—800 coroane.

Îndreptățiți la stipendii sunt: a) rudeniile fundatorului; b) tineri români ortodocși din *Giula*; c) în lipsa acelor tineri români ortodocși din diecesa *Aradului*.

Recursele au să se trimită Consistorului din *Arad* până la 8/21 Septevmre a. c., fiecare recurent având să alătore la cererea su: a) act de botez; b) act de dovedirea înruderii; c) testimoniu școlastic de pe ultimul an; d) act de înscriere la vre-un institut de învățământ; e) atestat de paupertate.

*Arad*, din ședința consistorială, ținută la 17/30 August 1902. 2—3

**Ioan I. Papp**,  
protosincol.

—□—

Emolumentele împreunate cu acest post sunt anualmintele următoarele: 1) Salar în bani gata 400 cor.; 2) 24 metri de lemne din care se va încălzi și sala de învățământ; 3) paușal de conferență învățătorească 20 cor.; 4) onorar pentru scripturistică 10 cor.; 5) pentru curatorat 10 cor.; 6) 840 litre grâu în preț de 90 cor.; 7) 840 litre cucuruz în preț de 60 cor.; 8) 2 jugere livadă în preț de 48 cor. anual.

Reflectanții la acest post sunt avisați, ca recursesele lor ajustate cu documentele de calificare prescrise prin lege, și cu declarațiunea că pe baza eventualului serviciu prestat în altă comună de când își formează pretensiunea la cvincvenal? Dela recurenți se recere să conducă cor de băeți; pentru-ce învăț. ca remun. din lada bisericeii epitropești în decursul anului în 5 sârbători împărătești va primi după celebrarea sfinteii liturgii câte 4 cor. Cel ales va fi îndatorat a ținea prelegere cu băeții adulți și va avea a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic. Recursesele sunt a se trimitte până la terminul sus indicat oficiului inspectoral din Cladova p. u. Bethlenháza comitatul Caras-Severin. 2 3

Remetea-Luncă, la 15/28 Septemvrie 1902.

*Michail Jurma,*  
preș. comit. par.

*Procopie Blașiu,*  
notar ad hoc.

În conțelegere cu mine: IOAN CĂPITAN, inspect. școl.

—□—

Cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“, se publică concurs pentru îndeplinirea definitivă a stațiilor învățătorești următoare:

1. **Bârsa**, — clasele inferioare, — cu emolumentele: 336 cor., în bani; 10 jug. catastr. pământ estravilan, care aduce venit anual de 140 cor.; 4 șin. grâu, 4 șin. cucuruz; 4 st. de lemne; 20 cor. conferența; 10 cor. scripturistica; dela înmormântări unde va fi pofțit 2 cor.; cvartir și  $\frac{1}{2}$  grădină.

2. **Chisindia**, — clasele inferioare, — cu salar în bani 440 cor.; 9 jug. pământ estravilan, care aduce venit anual de 100 cor.; 8 st. de lemne și pentru sala de învățământ, — a 16 cor. = 138 cor.; venite cantonale sperative 50 cor.; scripturistica 6 cor.; conferențe 20 cor.; cvartir și grădină.

Sarcinile publice după pământul învățătorec le vor purta cei aleși.

Recurenții au să-și instrueze concursul cu toate documentele prescrise, cu atestat de serviciu — în cas dacă au mai funcționat ca învățători, precum și cu declarație, că: începând de când își formează drept la cvincvenal.

Recursesele, adresate comitetului parochial concernent, să se subștearnă subscrisului inspector școlar în Buteni (N.-Buttyin), în terminul de sus.

Reflectanții au să se prezenteze într-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale. 2—3

Buteni, la 20 August v. 1902.

În conțelegere cu mine: IOAN GEORGIA ppbiter, insp. școl.

—□—

Pentru îndeplinirea postului învățătorec dela școala confesională gr.-ort. română din **Aciuța** protopopiatul Hălmagiului, se escrie concurs cu termin de alegere pe **17/30 Septemvrie 1902.**

Emolumentele sunt: În bani numerari 500 cor., 6 stângini de lemne, conferința 20 cor., scripturistica 10 cor., venite cantonale, care toate dau suma de 640

cor. Reflectanții la acest post sunt avisați, ca recursesele lor ajustate cu documentele de calificare prescrisă prin lege, și cu declarațiunea, că pe baza serviciului neinterupt ca învățător, de când își formează pretensiunea la cvincvenal? — adresate comitetului parochial, să le trimită oficiului protopresbiteral gr.-ort. român din Hălmagiu (Nagy-Halmagy) având până la alegere a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din Aciuța, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: IOAN GROZA, protopresbiter și inspector școlar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătorec dela școala confesională gr.-ort. română din **Iosaș** protopopiatul Hălmagiului, se escrie concurs cu termin de alegere pe **16/29 Septemvrie 1902.**

Emolumentele sunt: În bani numerari 380 cor., 5 șinice grâu și 5 șinice cucuruz computeate în 110 cor., 6 stângeni de lemne, din care are a se încălzi și sala de învățământ, pentru conferință 12 coroane, scripturistica 8 cor., venite cantonale, cvartir și grădină pentru legume care toate la olaltă dau suma de 600 cor.

Recurenții la acest post sunt avisați, ca recursesele lor ajustate cu documentele de calificare prescrisă prin lege, și cu declarațiunea, că pe baza serviciului neinterupt ca învățător, de când își formează pretensiunea la cvincvenal? — adresate comitetului parochial, să le trimită oficiului protopresbiteral gr.-ort. român din Hălmagiu (Nagy-Halmagy), — având până la alegere a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din Iosaș, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: IOAN GROZA, protopresbiter și inspector școlar.

—□—

2—3

În urma decisului comitetului și sinodului parochial din **Batta**, pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătorești dela școala noastră confesională de acolo, protopresbiteratul Lipovei, se escrie de nou concurs (ameliorându-se salarul), cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele anuale, împreunate cu acest post sunt: 1) În bani gata 700 cor.; 2) 5 jugh. de pământ, dintre cari 3 jugh. arător și 2 jugh. livadă cari dau un venit anual de cel puțin 200 cor. (aci se notează că în concursul prim, din eroare s'a pus venitul pământului cu 100 cor., în loc de 100 fl. = 200 cor.); 3) 40 metrii de lemne, din cari învățătorul e îndatorat a încălzi și sala de învățământ; 4) Pentru scripturistica 30 cor.; 5) Cortel liber cu 2 chilii, culină, și în ocol apartamentele necesare economice, cu grădină de 1 jugh.

Se notează, că dacă alegândul învățător va dovedi purtare și progres laudabil în chemarea lui, comitetul parochial îi va mai îmbunătăți salarul.

Dela recurenți se recere, ca recursesele lor adresate comitetului par., și ajustate ca documentele: a) Estras de botez. b) Testimoniu de calificare învățătorească și din limba maghiară. c) Atestat despre eventualul serviciu în altă comună și declarațiune, că de când începând își formează pretensiunea la cvincvenal? — să le subștearnă subscrisului protopop insp. școlar în Lipova (B.-Lippa) până la terminul sus indicat; precum și a se presenta în vre-o Duminecă ori

sărbătoare în sfânta biserică din Batta, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Recurenții cu clase gimnasiale, reale ori civile, și cei-ce vor documenta că posed desteritatea de a înființa și conduce cor vocal, vor fi preferiți.

Batta, în 28 Iulie (10 Aug. 1902.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, protopop.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățator definitiv la școala confesională rom. gr.-or. din comuna **Groș**, ppresbiteratul Lipovei, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.”

Emolumentele anuale, împreunate cu acest post sunt: 1) În bani 364 cor.; 2) 30 meți (60 măsuri) de cucuruz sfărîmat în preț de 144 cor.; 3) 16 metri lemne de foc, pentru învățator; 4) 4 jugh. pământ estravilan — fânaș și arător; 5) Cortel liber în edificiul școalei, cu grădină de 3/4 de jugh.; 6) Paușal scripturistică 6 cor.; 7) Pentru conferință 10 cor.

Doritorii de a ocupa acest post, au să producă: a) Atestat de botez; b) Testimoniu de cvalificațiune de învățator; c) Atestat despre eventualul serviciu în altă comună ca învățator; d) Declarațiune, că pe baza serviciului prestat eventual în altă comună începând, de când își formează pretensiunile la cvinvenal?

Alegîndul învățator e îndatorat a conduce și ținea și cantoratul în biserică, fără altă remunerațiune.

Recurenții sunt avisați, ca recursurile lor, instruite cu documentele aci mai sus numite, și adresate comitetului parochial din Groș, — să le aștearnă până la termenul mai sus arătat P. O. D. V. Hamsea, protopresbiter în Lipova (B.-Lippa); precum și a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în Sfânta biserică din Groș, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Groș, la 15/29 August 1902.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, ppresbiter și inspector școlar.

—□— 2—3

Pentru întregirea definitivă a vacantului post de învățator dela școala confesională gr. or. rom. din **Ohaba-Forgaci**, inspectoratul Belințului, se escrie concurs cu termen până la **1/14 Septembrie** a. c. în care zi se va ținea și alegerea.

1) În bani gata 450 cor.; 2) 2 jughere pământ arător; 3) în naturalii: 9.30 Hctl. (7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> mm.) grâu și 9.30 Hctl. (7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> mm.) cucuruz, sau 150 cor.; 4) pentru 16 metri lemne 64 coroane; ear restul de 16 metri pentru încălzirea școalei; 5) pentru scripturistică 10 cor.; 6) pentru participare la Reuniune 12 cor.; 7) dela înmormântări, unde este poftit, 1 cor. de înmormântare; 8) Locuință cu 2 chilii și bucătărie, grajd și grădină de 1/4 juger.

Locuința este foarte frumoasă.

După grădina școalei, învățatorul poartă sarcinile publice, fiind-că el o folosește.

Concursele, ajustate amăsurat legilor în vigoare, se adresează comitetului parochial din Ohaba-Forgaci și se înaintează pe calea oficiului protopresbiterat gr. or. rom. din Belinț (Bélinez, Temes-megyey); ear reflectanții au să se prezente în termenul concursual în

sf. biserică, într'o Duminecă sau într'o sărbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cântare și în tipic.

Concurenții destoinici a instrua și conduce corul se vor preferi. Concurenții sunt poftiți, întru-cât ar fi funcționat în alt loc ca învățatori, a arăta în petiția concursuală, că, cu începere de când își formează pretensiune la cvinvenal.

În înțelegere cu mine: GERASIM SĚRB, protopresb.

—□—

Conform decisiunei Ven. Consistor cu datul 9/22 August a. c. Nr. 4573 și a comitetului parochial se escrie concurs pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc din **Sarcia-romină**, protopresbiteratul B.-Comloșului, cu termen de alegere, la **30 de zile** după prima publicare

Emolumentele sunt: 1) 560 cor. salar fundamental; 2) pentru conferență și scripturistică 15 cor; 3) doi stângini de lemn aduși în curte; 4) paie cât vor trebui pentru încălzirea locuințelor învățatorului, și a salei de învățămînt, ear aduse în curte; 5) 2 jugere și 200□ pământ arător; 6) cvartir liber cu câte o chilie culină și cămară; 7) la înmormântare — unde va fi poftit — 1 coroană.

Reflectanții au a-și înainta recursurile lor adresate comitetului parochial ajustate cu următoarele documente: 1, Estras de botez; 2, Testimoniu despre absolvarea preparandiei confesionale; 3, Testimoniu de cvalificatiune și 4, Atestat despre serviciul prestat; au a le adresa P. On. Domn Paul Miulescu ppresbiter și inspector în Nagy-Komlos (com. Torontal).

Comuna bisericească asigură cvinvenalul, numai după un serviciu de 5 ani prestați în Sarcia. Fiind totodată alesul și cantor, reflectanții au a se prezenta în sf. biserică în vre-o sărbătoare, spre a cânta.

B.-Comloș, 12/25 August 1902.

Pentru comitetul parochial:

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU ppresbiter inspector școlar.

3—3

—□—

Conform concludului Ven. Consistor gr.-ort. din Oradea-mare de sub nr. 1122 a. c., pentru parochia **Cusiiș** se escrie concurs nou cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: a) pământ parochial, 8 jugere și două cemetarii, contribuția o plătește comuna; b) dela 150 numere câte o coroană; c) stolele îndatinate; d) întregirea dotației dela stat 405 cor. 66 fil. — respective 605 cor. 66 fil. și relut de cortel 80 cor.

Recurenții vor avea ași trimite petițiunile cu documentele recerute până la termen subsemnatului protopop în Beiuș.

Beiuș, la 12/25 Aug. 1901.

În conțelegere cu comit. par. VASILIE PAP, protopop.

—□—

Se publică concurs pentru următoarele stațiuni învățătoresți în tractul **Vaşcou** cu termen de **30 zile** dela prima publicare, și anume: 1. Cărpinet. 2. Sebiș-Belegeni. 3. Poieni-de-jos. 4. Rieni-Sudrigiu. 5. V. Seliște.

Salarul e 600 cor. cu toate emolumentele compute, eventual cu ajutor dela stat.

Recurenții vor avea ași trimite petițiunile cu documentele recerute în termenul prescriș la subscrisul protopop în Beiuș.

Beiuș, la 12/25 Aug. 1902.

Pentru comit. parochiale: VASILIE PAP, prot. Vașc.

—□—

3—3